Dziesmas par miršanu un veļiem

Apgāds www.dudajevagatve.lv

Rīga 2012

Izdošanas datums: 2012.gada 19.jūnijs

Priekšvārds

Satura rādītājs

daļa: Dziesmas	1
1. Baltus zirgus nejūdzati	1
2. Brīdi, laiku man dzīvoti	2
3. Burbuļaina upe teka	3
4. Dzīvoš ilgi nedzīvošu	4
5. Dzīvoš ilgi ne tik ilgi	5
6. Ej't projāmi, veļu bērni	6
7. Gauži rauda tēvs māmiņa	7
8. Kaut zinātu to kalniņu	8
9. Kur Saulīte kavējiesi	9
10. Lien, pelīte, pār zemīti	10
11. Lien, pelīte, pazemītē	11
12. Mana balta māmuliņa	12
13. Manis dēļi maizi cepa	13
14. Neraudieti jūs, bērniņi	14
15. Nomirst mana māmuliņa	15
16. Sasildiesi mūs māsiņa	16
17. Šo celiņu rītā gāju	17
18. Smilšu māte priecājāsi	18
19. Tek upīte čurkstēdama	19
20. Veļu upe pārplūdus'	20
21. Veratiesi veļu vārti	22
22. Visi koki gauži rauda	24
23. Zin', Dieviņi kālabadi	25
24. Projām, projām, pie Velu mātes	26

daļa: Dziesmas

1. Baltus zirgus nejūdzati

- 1. Baltus zirgus nejūdzati, vedot mani 3. Lēni mani iznesieti, klusi vārtus kalniņā, Tālu spīdēj balti zirgi gauži raudāj palicēj', tālu spīdēj balti zirgi gauži raudāj palicēj'.
- 2. Jūdzat sirmus, jūdzat bērus, vedat mani kalniņā! Sirmi, bēri pārtecēsi, es nemūžam nepārnākš'.
- aizveriet; Es nemūžam neatnākšu jūs' vārtiņus virināt.
- 4. Ieslēdz mani apakš zemes, pazūd zemes atslēdziņ', Gulēt manim zem zemītes līdz jaunai dieninai.

2. Brīdi, laiku man dzīvoti

[FkLaiva]

$Vienbals \bar{\imath} ga$

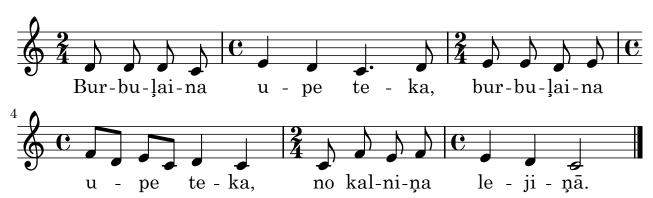
- Brīdi, laiku man dzīvoti, nedzīvoti Saules mūžu, nedzīvoti Saules mūž': Ūdeņami akmeņami, tam dzīvoti Saules mūžu.
- Kur palika balti sniegi, kur daiļiei augumiņi?
 Saule ņēma baltu sniegu, zeme daiļu augumiņu.
- Ne visiemi Laima taisa labu vietu maliņāi, Citam Dievis, Laima taisa, citam taisa Veļu māte.

 Padziedāju, palīksmoju, ne ilgami mans mužiņis;
 Tik ilgami mans mūžiņis kā vasaras launadzinis,

Kā vasaras launadziņis, kā ūdena burbulītis

3. Burbuļaina upe teka

[FkLaiva]

- Burbuļaina upe teka, burbuļaina upe teka, no kalniņa lejiņā, Tā aizteka mans mūžiņis veļu kalna smiltiņās.
- Gan zināju to dieniņu, kad būs ieti darbiņā,
 Tās dieniņas nezināju, kad zūd manis augumiņš.
- Lai tie mira kam bij' vaļa, es nemiršu, man nav vaļ's, Zīda pļavas nenopļautas, zelta kalni neecēt', Zelta kalni neecēti, sudrabiņa neapart'.

4. Dzīvoš ilgi nedzīvošu

[FkLaiva]

Irma Kurševica, dz. Madonas Tirzā 1904.g., dz. 1892.g.; pier.a.Krūmiņš 1959.g."B.b.dz."1

- Dzīvoš' ilgi nedzīvošu, Saules mūžu nedzīvoš', dzīvoš' ilgi nedzīvošu, Saules mūžu nedzīvoš', Saules mūžu nedzīvoš'. Ūdentiņis, akmentiņis, tas dzīvoja Saules mūž'.
- Padziedāju palīksmoju, ne ilgami mans mūžiņš'.
 Tik ilgami mans mūžiņis kā vasaras launadzinš.
- Lai dzīvoju, cik dzīvoju, bet lustīgi padzīvoj', Kad nomiršu, tad gulēšu, kā kociņa gabaliņš.
- Padziedāju, palīksmoju, neraudzīju ļaunu dien' Ļaunu dienu pabīdīju zem savāmi kājiņām.

5. Dzīvoš ilgi ne tik ilgi

[FkLaiva]

Maija Slidare, dz. 1868.g. Dignājā; pier. Emilis Melngailis 1925.g.

Dzī-voš' il - gi, ne tik il - gi, Sau-les mū - žu ne-dzī-voš'

- 1. Dzīvoš' ilgi, ne tik ilgi, Saules mūžu nedzīvoš'.
 - Ūdentiņis, akmentiņis, tie dzīvoja Saules mūž'.
- 2. No akmeņa lūku plēšu, nevar gala izdabūt;
 - Uz ūdeņa rakstu raksu, nevar raksta uzrakstīt.
- 3. Aizmirsāsi man šodienu div darbiņi nedarīt':
 - Gaisā zvaigznes neskaitītas, jūrā pūķes nelasīt's.
- 4. Kas var zvaigznes izskaitīti, kas Mēnesi aiztecēt, Kas var manu dvēselīti pie Dieviņa aizrunāt?

6. Ej't projāmi, veļu bērni

[FkLaiva]

Gruzīšu māte Lubānā(dzied ar saukšanu)

- Ej't projāmi, veļu bērni, pa celinu celiņiem! Lai skādīte nenotiktu šīs sētiņas ļautiņiem.
- 2. Ēdiet, dzeriet, Veļu mātes svētītie, Nīkstiet, putiet, raganas, burvji!

7. Gauži rauda tēvs māmiņa

[FkLaiva]

Līze Graubiņa Grienvaldē(Bauskas Zālītē); pier. J. Graubiņš "B.b.dz."87

Gauži rauda tēvs, māmiņa, smiltienā-i vadīdam'; Gauži rauda

tēvs, mā·mi·ņa, smil·tie·nā-i va·dī·dam', smil·tie·nā-i va·dī·dam'.

Vienbalsīga

- Gauži rauda tēvs, māmiņa, smiltienāi vadīdam'; Gauži rauda tēvs, māmiņa, smiltienāi vadīdam', smiltienāi vadīdam'. Neraudieti, tēvs, māmiņa, tur es jūs sagaidīš.
- Skaisti mani pavadieti, cieti vārtus aizveriet', Ne mūžami neatnākšu jūsu vārtus virināt.
- Nebij' manis augumiņis trim bēriemi vizināts;
 Nu šodieni vizināja, smiltainēi aizvedot.
- No Dieviņa izlūdzosi mazu zemes gabaliņ', Mazu zemes gabalinu augumiņa garumiņ'.

 Priežu koka namu daru, zaļa maura jumtu jum',
 Mūžam duru neatvēra, mužam manis neredzēj'. Aizsavēra zemes vārti, aizkrīt zemes atslēdziņ Gulēt manim zem zemītes, kamēr Saule debesīs.

8. Kaut zinātu to kalniņu

[FkLaiva]

- Kaut zinātu to kalniņu, kur guļ mana māmulīt,
 Es neļautu to kalniņu cūciņāmi rušināt.
- Es apsistu to kalniņu ar ozola dēlīšiem, Ar ozola dēlīšiemi, ar sudraba nagliņām.
- Aiziet Saule vakarāi, nomirst mana māmuliņ';
 Saulīt' balta gan uzlēca, māmulina neatnāc'.
- Liepu lapu ceļu klaju, māmuliņas gaidīdam'; Vējš aizpūta liepu lapas, māmulinas nesagaid'.
- Nevienami nesacīju savu lielu žēlabiņ',
 Vējiņami vien pateicu, lai tas augsti vēdināj'.

9. Kur Saulīte kavējiesi

[FkLaiva]

- Kur, Saulīte, kavējiesi, kad tu agri netecēj'; kur, Saulīte, kavējiesi, kad tu agri netecēj'.
 Aiz kalniņa kavējosi, bārenīti sildīdam'.
 Svešā māte izlaidusi basajāmi kājiņām.
- Tālu, tālu Saule teka, vēl tālāku māmuliņ'.
 Es Saulīti ieraudzīju, māmuliņu neredzēj'.
- Ai, Saulīte, mīļa, balta, sērdienīšu māmuliņ'; Kājas, rokas sasildīja, valodiņas vien nebij'.

10. Lien, pelīte, pār zemīti

[FkLaiva]

Kristēne Kaula Rucavā, 81.g.v.; pier.A. Klotiņš 1961.g. "B.b. dz."31

- Lien, pelīte, pār zemīti, lien, pelīte, pār zemīti, apraug' manu mūža māju, apraug' manu mūža māj'.
 Nei rūsēja, nei pelēja, skanēt skane staigājoti.
- Šai saulēi, šai zemēi viesiem vieni padzīvoju.
 Viņa Saule, vina zeme, tā visami mūžiņami.
- Mīlē mani šī Saulīte, viņa Saule nemīlēja;
 Šī Saulīte man zināma, viņa Saule nezināma.

- 4. Gana laba viņa Saule, nemīlīga dzīvošana:
 - Ne tur dzieda sīki putni, ne kūkoja dzeguzīte.
- Kūko, kūko, dzeguzīte, kur tu mani aizkūkosi?
 Baltā smilšu kalniņāi apakš zaļas velēniņas.

11. Lien, pelīte, pazemītē

[FkLaiva]

Rucava "B.b.dz."23

Lien, pe-lī-te, pa-ze-mī-tē, ap-raug' ma-nu mū-ža māj',

trai - rī-ri-di ral-lal-lā,

ap-raug' ma-nu mū-ža māj'.

- Lien, pelīte, pazemītē, apraug' manu mūža māj', trairīridi rallallā, apraug' manu mūža māj'.
 Vai pelēja, vai rūsēja, vai skanēja staigājot?
- Klauvē mana dvēselīte pie Dieviņa namdurvīm;
 Celies dieviņ aunies kājas, laid iekšāi dvēselīt'.
- 3. Pie Dieviņa es nogāju, pie Dieviņa es palik', Pie Dieviņa tīra maize ne grūžama, ne maļam'.
- 4. Kas var zvaigznes izskaitīti, kas Mēnesi aiztecēt; Kas var manu dvēselīti pie Dieviņa aizrunāt?

12. Mana balta māmuliņa

[FkLaiva]

$Vienbals \bar{\imath} ga$

1. Mana balta māmuliņa cietu miegu aizmigus', mana balta māmuliņa cietu miegu aizmigus', eijā!

Nedzirdēja vēja pūšot, ne bērniņu raudājot.

Cel, māmiņa, ut galviņu, es pacelšu velēniņ'.

Es tev teikšu raudādama, ko man dara sveša māt':

Plūca matus, cirta pliķi, spēra kāju pagultē.

Bīsties Dieva, sveša māte, neraudini bārenīt'!

Bārenītes asariņas maksā zelta gabalin'.

Es piestāju pie ābeles, kā pie savas māmuliņ's,

Birst ābelei balti ziedi, man birst gaužas asariņ's.

13. Manis dēļi maizi cepa

[FkLaiva]

Lizbete Valdmane Liepājas Tāsos, 60 g.v.; pier. R. Jermaks 1961.g. "B.dz." 74

- 1. Manis dēļi maizi cepa, brūvē saldu 3. Viegli mani iznesieti, lēni vārtus alutin', Visi ēda, visi dzēra, veda mani smiltājā.
- 2. Jūdzat bērus, jūdzat raudus, vediet mani smiltājā, Bēri, raudi pārtecēsi, es nemūžam nepārnākš.
- 1. Bērīts, manis kumelinis, aiznes mani kalninā; Kalniņāi viegla dzīve zem zaļāmi velēnām.
- aizveriet! Nu es iešu tai ciemāi, no kā mūžam nepārnāk!
- 2. Kapsētai treji vārti, visi treji sudrabot'; Kad tos vienus virināja, visi treji noskanēj'.

14. Neraudieti jūs, bērniņi

$Vienbals \bar{\imath} ga$

- Neraudieti jūs, bērniņi, bez tētiņa palikuš': Citam cimdi, citam zeķes, citam gudris padomiņš.
- Kur palika mūs tētiņis, ka neredza staigājot?
 Jau celiņi aizauguši ar baltoi āboliņ'.
- 3. Tu, tētiņi jauns nomiri, ko tu manim atvēlēj'?
 - Es, dēlini, tev atstāju visu savu bagātīb':

Tev, dēliņi, mani staļļi mani bēri kumeliņ',

Tev, dēliņi manas klētis, manu klēšu atslēdziņ's.

- 4. Tu, tētiņi nomirdamis, ko atstāji bērniņiem?
 - Es atstāju bērniņiemi savu gudru padomiņ'.

15. Nomirst mana māmuliņa

[FkLaiva]

No-mirst ma-na mā-mu-li-ņa, ap-dziest ma-na u-gun-tiņ',

- Nomirst mana māmuliņa, apdziest mana uguntiņ', nomirst mana māmuliņa, apdziest man uguntiņ', Ciemā teku uguntiņas, kur tecēšu māmuliņ's?
- Rāmi, rāmi, vējiņš pūta, man matiņus purināj': Man māmiņa nomirusi, nav matiņus sapinus'.
- Ne visiemi putniņiemi spārnu gali pazeltīt';
 Ne visiemi bērniņiemi savs tētiņis māmuliņ'.
- Skrien, putniņi, meža malu ar mazoi grāmatiņ';
 Nes manai māmiņai simtu labu vakariņ'. Kaut es savu māmuliņu caur zemīti sadzirdēt', Es satītu valodiņu kā dzijiņu kamolā.

16. Sasildiesi mūs māsiņa

[FkLaiva]

- 1. Sasildiesi mūs māsiņa, sava tēva siltumā, Ne viņš vaira kurināsi, ne vinš tevi sildīs vairs.
- 2. Visas vīzes pastaliņas, visas metiet ugunī, Lai bērniņi nevalkāja, lai nerauda asariņ's.
- 3. Vakar tēvu glabājami, šodien mantu dalīsim: Šim saujiņa, tam saujiņa, dēliņami riekšaviņ', Dēlinami riekšaviņa par galviņias turējum', Par galvinas turējumu, par kājiņu āvumiņ'.

17. Šo celiņu rītā gāju

[FkLaiva]

Līze Melngailis, dz. 1852.g. Valbeģiešos; pier. E. M. 1896.g. Raunā III d. 669

- Šo celiņu rītā gāju, šo celiņu vakarā.
 Ar Saulīti saderēju, ar zemīti nevarēj', augumiņš.
- Saule, Saule, zeme, zeme ar manīmi ienaidā.
 Zemi minu kājiņāmi, ko Saulīte tev darīj'?
- nevarēj',
 Ar zemīti nevarēju, iekams devu
 augumiņ'. Šai Saulēi dzīvojoti viņu
 Sauli daudzināj'.
 Še atnācu ciemotiesi, viņā mūžu
 nodzīvoj'.

18. Smilšu māte priecājāsi

[FkLaiva]

Anna Purviete Madonas Vestienā, dz. 1868; pier. T. Ilstere 1939 "B.dz." 102

- Smilšu māte priecājāsi, kapu malu dancojot, smilšu māte priecājās, kapu malu dancojot. Redzēj manu augumiņu divi zirgi davedot.
- Metu koku, met' akmeni sava kapa dibenā: Negrib koka, ne akmeņa, gribēj' mana augumiņ'.
- Pušķo, māte, savas sagšas, lai stāv manas nepušķot's:
 Es ar Dievu saderēju gulēt smilšu kalniņā.

- Ai, Dieviņi, ai, Laimiņa, ko tu mani padarīj':
 Visiem ļaudim Saule lēce, man
 - Visiem ļaudim Saule lēce, man vienaji aizalaid'.
- Krita priede, krita egle, zemei gala nedabūj';
 Krita manis augumiņis, tas dabūja zemei gal'.
- Saka zeme sliktu dara, zemīt dara visiem lab': Tā trūdina kokiem saknes, trūdēs manu augumin'.

19. Tek upīte čurkstēdama

[FkLaiva]

Dārta Kārkliņa Jelgavas Emburgā, dz. 1828.g.; pier. G. kārkliņš "B.b.dz."99

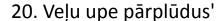
Tek u-pī-te čurk-stē-da-ma, bur-bu-lī-šus mē-tā-da-ma; tek u-pī-te

čurk-stē-dam', bur-bu-lī-šus mē-tā-dam', bur-bu-lī-šus mē-tā-dam'.

- Tek upīte čurkstēdama, burbulīšus mētādama; tek upīte čurkstēdam', burbulīšus mētādam', burbulīšus mētādam'.
 - Tā aizteki mans mūžiņis, kā ūdeņa burbulītis.
- Brīdi, laiku man dzīvoti, nedzīvoti Saules mūžu, Ūdeņami, akmeņami, tam dzīvoti Saules mūžu.
- Dod Dieviņi siltu laiku, jel vakara pusītēi;
 Dod, Dieviņi labu dzīvi, jel mūžiņa galiņāi.

- Dar', Dieviņi, ko nedari, dar' visiemi līdzībiņu: Kam dar' grūti uzaugoti, tam dar' viegli dzīvojoti.
- Dieviņš brauca pār kalniņu ābolainu kumeliņu: Veciem veda vieglas dienas, jauniem gudru padomiņu.
- 6. Kur, Dieviņi tu paliksi, kad mēs visi nomirsimi, Kad mēs visi gulēsimi zem zaļāmi velēnāmi?

Gruzīšu māte Lubānā (dzied ar saukšanu)

Vienbalsīga

neatnāks.

- Veļu upe pārplūdus', no krastiemi izgājus'.
 - Tu paliki tai pusē, mums palikti šai pusē.
- Noriet Saule vakarā, gan atnāksi citu rīt',
 Ko ved smilšu kalniņā, tas mūžami
- Zinu dienu pie dieniņas, vienu dienu nezināj',
 To dieniņu nezināj', kad zūd manis augumiņš.
- Mana balta māmuliņ', cietu miegu aizmigus':
 Gana teku, gana raud', nedzirdēja, neredzēj'.

- Nu aizmiga mūs' tētinš baltā smilšu kalniņā,
 Gana teku, gana raud', nedzirdēja, neredzēj'.
- Kas manai māmiņai /tētiņam/ šo naksniņu vietu tais'?
 Veļu māte vietu tais', skuju klāja paladziņ'.
- 7. Aiz žēluma nevarēj' uz zemiti raudzīties, Kam zemīte tu panēm' mīļu vārdu devējiņ'?
- Ne darbiņis man šķīrās, ne vedāsi valodiņ',
 Sirds man smaga palikus', asarāmi piemirkus'.

- 1. Veļu upe pārplūdus', no krastiemi izgājus'.
 - Tu paliki tai pusē, mums palikti šai pusē.
- 2. Burbuļaina upe tek, no kalniņa lejiņā;
 - Tā aizteka mans mūžiņš, veļu kalna smiltiņās.
- 3. Koši zieda veļu kalni dzelteniemi ziediņiemi;
 - Tur guļ brāļi dravenieki, tur māsiņas rakstītājas.
- 4. Visi zieda smilšu kaln' sudrabiņa ziediņiem,
 - Tur guļ mani bāleliņ' sudrabiņa kalējiņ'.

- 5. Laba, laba zemes māt', par visāmi māminām:
 - Tā saņēma labus laun's ar abāmi rociņām.
- Veļu māte priecājās, kapu malu staigājot:
 Gan dēliņu arājiņ', gan meitiņu malējiņ'.
- Šai saulēi, šai zemēi viesam vieni padzīvoju;
 Viņa saule, viņa zeme, tā visami mūžiņami.
- 8. Šai saulēi dzīvojoti, viņu Sauli daudzināju; Še atnācu ciemotiesi, viņā mūžu nodzīvoju. (šis vārdu variants Veļu laikam)

21. Veratiesi veļu vārti

[FkLaiva]

- Veratiesi Veļu vārti, līdz pašami galiņami, līdz pašami galiņami! Nu nāk mana māmuliņa, mani balti bāleliņi.
- Nāci, nāci Veļu māte, ko par miegu bēdājiesi, Atradīsi biezu putru gara galda galiņāi.
- Es redzēju Veļu māti pa vārtiemi ienākoti,
 Baltu segu apsegusi, smilšu kurpes kājiņāi.
- Vilteniece Veļu māte, dažu labu pievīlusi: Sakās sērstu aicināti, nelaiž vaira atpakaļi.

- Laima kāra šūpulīti, Veļu māte noraisīja;
 Zemes māte kaulus prasa, Veļu māte dvēselīti.
- Kas tur daiļi gavilēja kapu kalna galiņāi?
 Mūs' māsiņa gavilēja, Veļu govis ganīdama.
- Kur māmiņa, tu tecēji, ar to krūkļu vācelīti?
 Es tecēšu odziņāsi, Veļu māte ogas prasa.

- Balta sēda Veļu māte baltābola kalniņāi;
 Pilnas rokas baltu puķu, klēpī balta villainīte.
- Koši zieda veļu kalni dzelteniemi ziediņiemi;
 Tur guļ brāļi dravenieki, tur māsiņas rakstītājas.
- 3. Ne visiemi Laima taisa labu vietu maliņāi; Citam Dievis, citam Laima, citam taisa Veļu māte.
- Dar' Dieviņi zelta sētu visgarāmi jūras malu, Lai nevara Veļu māte, visu zemi zēģelēti.

- Šai saulēi, šai zemēi viesam vieni padzīvoju;
 Viņa saule, viņa zeme, tā visami mūžiņami.
- Šai saulēi dzīvojoti, viņu Sauli daudzināju;
 Še atnācu ciemotiesi, viņā mūžu nodzīvoju.
- Māte, mana mīļā māte, ne tā mana mūža māte;
 Tā Saulīte, tā zemīte, tā bij' mana mūža māte.

22. Visi koki gauži rauda

[FkLaiva]

- 1. Visi koki gauži rauda, rudenīša gaidīdami, rudenīša gaidīdami. Pried'ar egli neraudāja, tām palika zaļi svārki.
- raudādama, Smagi šņāca egļu meži, pilni Saules asariņu.
- 3. Teic, Saulīte, noiedama, kur ir mani tēvs māmiņa, Kur ir mani tēvs māmiņa, kur ir mani bāleliņi?
- 2. Rudens nāca, lapas bira, Saule gāja 4. Mežā mani tēvs māmiņa, mežā īsti bāleliņi: Ozols tēvsi, liepa māte, vītoliņi bāleliņi.

23. Zin', Dieviņi kālabadi

[FkLaiva]

Ilze Buka liepājas Rucavā, 87.g.v., pier. A. Klotiņš 1961.g. "B.b. dz."78

Zin', Dieviņi, kālabade,

līksma būti, līksma būt. es nevaru

Vienbalsīga

- kālabade es nevaru līksma būti, līksma būt.
 - Vai sirsniņa sajutuse, ka es ilgi nedzīvošu.
- 2. Lien, pelīte, pār zemīti, meklē manai mūža māju; Vai rūsēja, vai pelēja, vai skanēja staigājoti. Nei rūsēja, nei pelēja, skanēt skane staigājoti.
- 3. Jūdzat manai dullinbērus, vedat mani smilktainēi. Pāries jūsu dullinbēri, es mūžami nepārnākšu.
- 1. Jūdzat bērus, jūdzat raudus, vediet 2. Jūs ēdīsit, jūs dzersiti, es rūsēšu mani smilktainēi, Pāries bēri, pāries raudi, es mūžami nepārieš'.

- 1. Zin', Dieviņi, kālabade, zin', Dieviņi, 4. Es mūžami nepārnākšu, jūsu duru virināte, Jūsu duru virināte, alus kannas skandināte.
 - 5. Jūs ēdīsit, jūs dzersiti, es gulēšu smilktainēi, Es gulēšu smilktainēi, kamēr saule debesīsi.

smilktainē. Nemūžami nepārnākšu, jūsu duru virināt. (teicējas vārdi)

24. Projām, projām, pie Veļu mātes

[VijaVigante] [FkLaiva]

$Vienbals \bar{\imath} ga$

Projām, projām, pie Veļu mātes!
 Kā jūs nācāt, tā aiziesieti.
 Pa ciņu, ciņiem, pa purvu purviem,
 Pa miglu, pa miglu, pa ceļa malu!